

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in 8 Arist. de physica auscultatione libros - Cod. Ettenheim-Münster 271

[S.l.], [18. Jahrh.]

Qvaestio prima

[urn:nbn:de:bsz:31-129411](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129411)

159. in subo germaneal, grindo th n erit qua inuol
uit semper subo aphoicem. Atq; haec in unig
at primi libri tactum, unig ac prima persona
in ss. Triada dei patris honorem, ac glori
am dicta sunt.

IN SECUNDO
LIBRUM PH
SICORVM AR
LIS H

Prooemium H

Divisio libri Explicat phlg hoc secundo libro.
si secundi primo, quid sit naa. Secundo distinguit ma
phys. Atq; mathematicum a physico, licet in obiecto con
natura uideant. Tertio agit de causis, ca
ram q; diuisione, nos more g suato toti hui
libro unica dispate, sed aliquot quationib;
diuisa, sinam imponemg

HIS PVTAIO ZHA
QVAESTIO PMA
DE
natura H

161. negatum; utrumq; rati. Sexto pro cuiusq;
 Sexto pro cuiusq; rati temperamento, sicut complexio in genis
 complexione. in dolo, ac progensia natura, siquidem
 natura id est complexio dicitur melancholica, tel
 rici, sanguinei, etc. quidem q' natura id
 est indolens aut progensiam ad flagitia sol
 licitan, ruere etc. Septimo pro naturitate

Septimo pro origine, sic a natura dicitur susci, caci, clau,
 naturitate. si, uari etc. q' luscii, aut caci natist

Octavo in Octavo, remissio natura ad mixta philosophia
 mixta pro sub.

Natura pro in hio radicali, subditi q' principio
 originis motu, motu, q' in natura cuiusq; corpori naturali, abij
 q' in natura cuiusq; in hac acceptio est qua physici natura
 corpori naturali.

les phisicis appellatur, ad, q' toti in compositis
 talem naturam habentibus occupant. In hoc libro
 disputabimus, et sub hac acceptio in a,
 etiam ac spuales subditi completa uocari
 in ponunt, iam supra dixi in qua unica
 pro ambula. tot modis accipi natura q'
 modis dicitur natura, qua uideri possunt.

Conclio testis, natura q' studium Aristotelis 2

Naturae e. i. huius 2. la principium et causa motu, et
 definitio,
 natura est principialis, cuius in natura primo parte se et in studium
 principium et causa accidens

hic dicitur primo principium, et causa ubi
 motu, et q' dicitur
 q' cuius in natura primo parte se, et in studium
 accidens. in natura, q' caret positio in fluxu.

Sicitursto moty at qatis, nota moty illigē 162.

motum nāalam at sensibilē mutādē, proul
comprohēndē generādē motum localem alle
racōē, augmentatā etc. Hinc excluduntur
qti, acrumq; substa à nāe datā, nota qe.
his u. illigē qpositiva solā, aut qti forma
per motum acqisita pōtētia acqisita
nā, nā a. gura cōtēdō à motu, cum hōc
sūl pōtētiā hōc moty, à itayī hoc modō sun
sta quias per se hōc, quā ipse moty imō
à hōc ipse moty, ac hōc, atq; hōc
qatis cōtēdō à nāe sustinēdo hōc, uel
ad hōc qseruādo, uel qti rēpōnādo

Nota nota
moty illigē
motum mē
ēlem, et sen
sibilem mu
tādē

Nota nota
qti illigē
hōc pōtē
hōc uel
qti solā
motum
qti hōc
qti hōc
qti hōc

Notandum ē hōc, de qāta illac atō
gēnerāam cōtēdō si unidūā, an cogulatūā
sumāda sūl. quidā q tendunt, aōm dis.
iundūā sumādam qro, uel, ut sensy
sūl, nāā à pōtētiā qm at cōtēdō moty uel
qatis, sōō acrum lē, qe quādē nāam hōc,
banthā hōc morānt, uel cōtēdō aliqui, quā.
dā sēpē quia sūnt, ut tōtūā qloby, itā
cōtēdō Embyram, qō substa in hōc, hōc
cōtēdō uera nāā sūl, nāā cōtēdō moty, sāt qe.
his simul, sāt unig hōc, sāt rēpōndē qe.
lis quā rē pōtētiā motum aliam qe tōtūā
illigādo per hanc qstantem solā suā qe.
qctōnis atq; itayī talis pōtētiā quā

Nota cōtē
pōtētiā moty
atiam qctōnis
qctōnis pōtētiā
solā suā qe.
qctōnis.

etiam terrae motum cum certum sit si totaliter
suo moueretur, siue abaxa siue degressio
eam sponta sua iterum ad centrum uertit
uandam. Illi dicunt uocam, et, copulati uas,
mandam, ita tñ, ut n̄ cadat exeat motum at q̄tam
simul raspu cuiuscunq; corporis naturalis hoc ã n̄ con
iungit, aut giunta significat motum at q̄tam
in quouis subo naam habanta, sed raspu di
uororum suborun in q̄b ã naa conjunctione
moty, et q̄tis, ita ut in uno subo sit caa q̄
tis tñ, in alio moty at q̄tis simul. Tertio

Nota cogn. dantur aiunt magis iudicio optima giunta etiam
tam at, etiam et sumi habere copulati, ḡtio n̄ tñ, et
nra sn̄ su, in copulati in supposita accommoda pro naa scilicet sub
uē, sed ḡtio hionate, id sansu m̄y ã naam ã caam moty at q̄
ã in supposita accommoda, h̄is posito, q̄d aliq̄d corpg naturalis mo
n̄ in abilit.

uari at q̄scere pot̄, si u. aliq̄d mo.
uari tñ, at aliqd q̄scere pot̄ corpg tñ
in primo ã principio moty, in altero u.
q̄tis, uel, ut alij explicant, nullum motum
aut q̄tam ḡhy si cam naa tam ã, q̄ n̄ sit
ã naa tanq̄ ã principio et caa, licet n̄
ois naa in garlari sil capax utriq; q̄.

Hiciluratio, dicitur in quo ã, hoc ã ã ã
ã principia intrium, naa n. ã principium

motu vacanti in eodem subo in quo in gosa d. hinc
 excludunt eadem extrinseca producunt motum
 physicum in subis d. sa distinctis ut si co.
 nis cala facta aqua, substa ignis n. d. t.
 stricta loquendo nam respu talis cala factio,
 nis q. sagri nec cala factio stricta n. d. h.
 mutuo appellabit.

hicitur quarto, qm per se, id e. prin.
 cipalitas, at itaq. pars e. ralis substa.
 lis, hinc rai erunt accia, q. lia cunq. compo.
 siti, q. ab auctorib. d. n. principia secunda
 siue secundaria, exli gratia corp. inorgane
 si legis si mouet deorsum suo lib. q.
 motu e. cas, siue principium, unum, q.
 d. gnum, e. substa, q. ex se illumo.
 tum appah, alia q. d. stum, siue ac.
 cidentale, at e. g. rautas, primum e.
 naa, stum u. naa affectio.

hicitur quinto, at n. stum accidens
 q. parlia in d. sta potuerunt omitti ex.
 plicatis in gratia, recta a g. h. d. adiecta
 sunt, sanq. q. d. definitionis e. i. o. t. a, naa
 e. principium principale, substa, at
 essiale sub. sui, cala tiumq. motu, at q.
 his illig. sub. cui inexistit naa, at si in sub.
 iedo est motu, at quies simul, at il quoq.
 principium motu at quies simul q. h. u. solig.

167.
 Nota exclu.
 sionem ca.
 arum extrin.
 secarum a
 natura de.
 finitione

Nota exclu.
 di naa de
 sione accia
 qualia compo.
 dompositi.

165. ibi, ubi est sola quies, at motus solus in eo solo
in quo solus est motus.

Obiectio. **hices** generis est substantiam, cuius est explicatio sua
natura, quod non est operativum, quod natura non est principium
principium, et motus, nisi per nulla substantia est operativum, quod
est principium, et negi natura quod est substantia. per ans, id, quod dicitur
proximum. **hices** operativum non est absolute operativum,
talis autem sunt substantia omnes per se omnes substantia
est operativum, at est talis per accidens
sive per se superadditas, movens in se per se,
et motrices, at sensitivas sentiunt, quod sunt
accia.

Obiectio. **hices** sunt, nulla deus vera causa illig, quod
veram entem habere nequit, at quies quod est
privatio entis, entem veram hinc non potest, aliter
non manent privatio entis, quod quies nulla deus
vera causa, quod negi natura potest esse causa quod
est.

Obiectio. **hices** tertiis oppositorum non potest esse unum
idemque principium, quod negi natura potest esse prin-
cipium oppositum, et quod negi principium mo-
tus, at quies, haec non sunt genera, per ans op-
positorum sunt opposita causa generis non
una causa, item natura est determinata ad unum
quod non potest esse principium duorum, utrumque
hoc teste dicitur per motus naturales causa dicitur
quod a liberis quod libera volunt utrumque
generis producere, sic homo, quod est causa liberis

potē amara et odiosa, ut u. nāales n̄ pōnt
utrumq̄, sed unum tm̄, sic igitur calorem tm̄
at nullo modo per se frīgē cadere potē.

Dices quarto, tam̄ coeli, quam, terra sub, obiectio.
Itē, a uaria nāa et tm̄ nec in hac, nec in
Coelis ē principium moty, et gelis cum ter
ra sanḡ quiescat, et coeli per yatus moueant.

Dices quinto, nāa ē etiam cāa moty obiectio.
recogit n̄ subo distincto ab eo in quo ē.
se ē, sōa n̄ ignis ē cāa moty calē.
factiui, siue calē factiui n̄ in aqua q̄
utryq̄ ab igne distincta ē, q̄ nāa n̄ ē
cāa moty illig tm̄ subo, in quo ipsa ē, sed
tam̄ interni, quam̄ externi moty.

Dices sexto, ars saltandi, aut cantandi obiectio.
ē etiam principium per se, saltandi aut can
ty. q̄ sunt uariissimi moty phisici q̄ q̄
Artem nāa, et ars n̄ distinguunt, cum utryq̄
guardat eadem cāa.

Dices septimo, sicut corpora nāalia q̄ obiectio
sunt inaiata q̄ hant nāam in se e quomo
n. alias dicerant nāalia) at uaria mo.
uant q̄ tm̄ n̄ mouant ab intēo, q̄ n̄ a nāa
sō nāa n̄ ē principium moty eiq̄ subo, cui
inā. probat a. n̄ mouari ab intēo, testimo.
nio Aris e. phis. tax. ay. ubi nec est
inaiata ē sicutis, sed ē generante. q̄ a
estrium, mouari.

Resp: ad primum distinguendo an̄ n̄ Responsio.

169. \hat{e} operativa tanq^m principium radicali, siue
rationalium ab. tanq^m proximum ac veluti m.
strumentum auto ans.

Responsio. Resp: ad statum concessa maiora d. n. qe
pro caria entis accepta, n^o pot^{est} h^{ab}ere entitatem.
C. pro ratione, siue possessio h^{ab}ere, siue b.
na per motum acq^uisita, accepta n. m. et sub
data distinctione c.

Resp: ad tertium, primo auto ans, et q^ua
propterea, nego statum, q^ua sicut motus et h^{ab}ere
ita neg^o motus, et quies, eo modo, quo supra
expl^ocata s^unt, sunt opposita, motus n. \hat{e} motus
in, seu via ad quietem, siue h^{ab}ere possessio.
Ho^o stat^u, admissio quoy^u ante at q^ua propterea
nego statum, r^{ati}o d. distinguo, quia, et ad
privat^o c. s^unt q^uiam motus, et ad possessio

Nota axio, acq^uisiti h^{ab}ere, nego s^unt q^uiam, axioma illud
na^o illud
na^o \hat{e} s^unt \hat{e} determinata ad unum c. sed h^{oc} c.
terminata illam, q^uo n^o pot^{est} cas^u duorum, sensu n. illig
axiomatis \hat{e} , h^{ic}, na^o, id^{em} cas^u sine liberia
sed necesse h^{ab}ere agens, si dabit^{ur} applicata s^unt.
o^{mn}iy^u ad agendum requisita adsint, n^o pot^{est}
agere, aut n^o agere, sed agere dabit necesse
itaq^u \hat{e} determinata ad unam q^uo distinctionis
partem, hoc \hat{e} ad agere, neg^o pot^{est} suspen
dere actum. in quo si stat cas^u necesse \hat{e} cas^u
libera, q^uis \hat{e} homo, q^uo aliam p^{ar}tem o^{mn}ib^us ad

agendum requisitis potu agere ual ahiem omi?
tara angli gratia studiosa aliqs hat locales
plenos numis hunc inuitant socij boni pro
positis nullis argm. urget istis gratiam
hat, at sepe explorata uini nobilem uistu
tam, hospitis amem uen, ueminan abian
hal quam timeat etc. potu nihiloby his
dily positis ira, uel n ira in hospitium
bibera ual sitim pati, sensy itaq n uel na
am debere ea tm unig spaci atq caam

Resp: ad quartum gradendo tam in Coe. *Responsio.*
lis quam in terra. ueram ea naam, negat
tm primo, qd ad terram altinet naam eig
n ea principium moty, cum quotidiasal
ten stum partes moueat, et si toty globy
i centro moueraf sursum, repateret abin.
trio locum suum, ibi qd quiescerat.

Resp: ad quintum, st. ans, ad probaam *Responsio.*
dico sua ignis li cala extra respactu cala.
sactionis recepta in aqua c in hia st.
bicif a. talis cala factio actio naturalis, n a
naa dri da, sed tata sumpta, qa uidelicet
i cala uertia, n libata, uel i cala progrejs
uirijs creatis, n i casu, ual asta etc proce,
dily, uel qa talis actio i iuxta uel hieca

Resp: ad sextum distinguendo artes saltan. *Responsio.*

169. Si, ab cantandi, sunt principium primum, & dicata ariata subo cui insunt saltu uel can-
ty No. sunt principia, stavia et accidenta
ria e.

Responso. **Resp:** ad septimum gradando inaiata la-
base nam, eaqz ab initio moueri assaro, ad
locum stalis uaria respondet, probabiliter
aplicatio cuiusdam basumpta ex suar. d. 18.

Distinctione motu. s. q. n. 23. qui motum distinguit Syllab
quo in eum, quo nouaqz res ad perfectionem
sibi habitam ex ui generatis, ita, ut eum
res illa postulet ex sua natura in quo sta-
tim instanti sua generatis, cuius in ad
raspe lapidis in loco infimo, respici-
nis in sumo. sto in eum, quo res mouet
ad perfectionem in quo statim instanti
sua generatis habitam, quomodo uq. arbor
uel homo, qd nascit ex sua natura in exiguo
statim tantam magnitudinem, quantum post
20. uq. annos habiturus e, qd igitur aliqd
mouet, motu prioris generatis generata uideli-
cet ad perfectionem, sibi ui priore gene-
ratis habitam, ut inanimata, nunc de stum
stalem moueri in generata, licet ad illum
motum, ut an est ad hunc generata eiqz soa
substantia, in in per extrinsecam est ad hunc saltu

gat in hiam amanciam q' u. q' movet motu
 posterioris q'li tendente nimirum ad vastat
 kam q'mo instanti generalis indubitam. ut
 aiata, illa dicit Artes moveri a suis principis
 a. ita loqui voluerit n' satis g'rat intueant.
 toras, hoc h' n' impedit quominq' si cony
 abian a seipsis moveri, cum uera p'ncipi
 p'ium in se motu, at q'atis habeant, ut
 vacti Mur. lib. 2. d. 1. q. 6. a. 2. de his,
 quibz conuenit nae de his.

ARTICULVS 2. HS
 De his quibus conue
 nit natura desi
 nitio x — —

Subitay primo, an beo et Angli g'uanial
 nae. s'co an aia uagatatiue et conuatiue
 q'atio an aia r'onalis. Quarto an s'oi cou
 lorua. Quinto an ma' p'ima.

Conclio p'ima, nae beo, nae Angli
 g'uanial de his nae. probat q'mo, q' u' nae
 e' p'ncipium motu, at q'atis si u' nae
 intrinsecum, et essiatel subo, sed nae
 deo nae Angli sunt p'ncipium intrin
 tatis motu, sed extrinsecum, q' n' sunt nae

*Nota nae
 Angelis nae
 deo g'uanial
 de his nae
 nae q' n' sunt
 p'ncipium in
 trinsecum talis
 motu, sed extrinsecum
 Obiectio*

Dices, deo, at Angli sunt extrinsecum

191. De Sao n. agit *physica*, et Atlas l. 2. *phys.*

De Sao, at Angli habebunt nam. Et sunt
Rasponsio. Antia naturalia stricta sumpta N. latig sum.

Sta C. Dns a. naturalia entia, qe iuxta exi.
gelii dicuntur qiam rarum creatarum agere possunt q ad
ca entiana. lazior tm antis naturalis acceptio, ut ex dictis
alia, qe iux.

ta exigi. et gubat
rerum crea.
tarum natura
prossunt.
Conclioista aia tam vegetativa, qis
e in plantis, arboribz herbis etc. quam sen
sitiva, qis inuanit in animalibz, sunt uerane
hae gelio e manifesta ex Atlas l. 2. de
partibz animalium c. 1. et i. de aia, ubi tan
da aia in gte, quam de sensitiva, qae
simul e vegetativa docet ee nam, id est
aig gtemplam spectare ad *physicum*, rai

Nota aias
sensitivas
ae canuenit
etablis, ua
ra pncipia
intra mot
physici.
e, qe tales aia sunt uere pncipia
motz *physici* cilliza nutritiois, et
sensatiois, motz localis, progressiui, oium q
sensatiois nam recepti in eo subo, si quo
igsa aia sunt, et qda partes eciales
e sunt uere nae, cum illis deho gnerit.

Conclio ista aia rationali n tm, quae u
getatiua, et sensitiva e, sed etiam qua
rationalis gnerit nam deho, et e nae, ite

Assertio Au. Ravi. l. 2. c. 1. q. 3. concl. 2. Connimb. eo.
u; qua aia dam libro c. 3. q. 4. et agud hos multi, et
deho gnerit in quoad pncipiam partem quaterz nimitun
assari.

negativa ut sensitiva & sine dubio
 qd ut talis e uera principium subiectuale
 radicale motu phisici aig sube e hois cui
 ista igusa tanq pars essentialis. probafationem
 quoad istam partem primo qd aia ratioe
 tis, quatenus talis e principium adiuum
 inbium subiectuale motuum phisicorum ac
 tuum scilicet. ridendi stendi etc. qd e
 quatenus rationalis uera nra.

Hic est ille q. de par. c. 1. negat *Obiectiu.*

ad phis. spectare aiam rationalem his
 uerbis q. dicitur igitur n. si serere de oi aia opor.
 tate q. n. n. oi aia nra e, sed aliqua
 aig parst una uel plures. sto nra e de *Obiectiu.*
 terminata ad unum, sed aia rationalis n
 e determinata, tum qd hnt diuersos effe
 tus qd positi oibz ad agendum req. si kis
 apert uel n. agere potit.

Resp. ad primum distinguendo negat *Responso*
 dicitur aiam rationalem ad naam spectare, con *prima.*
 sideratam in statu separatis c. in statu in, *Nota aiam*
 totu de concessione n. aia rationali se. *rationalem*
 parata e corpore qd sil in motu hois *ad naam spec.*
 e stricte dicendum naam, eo qd motum phis *tan in statu*
 sicum tunc n. habeat, in statu a. in foais, hoc *separationis*
 e, qd actu igso unita e corpore, e principii. *sed in sur.*
 un motuum materialium ut probauimus. *matio nis.*

173.
Responsio.

Resps ad idem. Distinguo nam in sup-
posita accommoda, id est agens sine electione
C. in supposita distributiua simpli, id est
tam sine, quam cum electione operans.

Conclio quarta, sicut colorum sunt ue-
ra natura, et sicut generis aut defectus. probatur

Assertio de
his, quae pro-
bat colorum
et colorum
natura.

auctoritate Aristotelis i. de celo, text. si ubi ait,
colorum esse corpus naturale quod habet materiam
et formam naturalem substantialem, atque forma naturalis
substantialis est natura, quod etiam forma caliditatis

Formae caliditatis naturalis. Sicut forma caliditatis est principium intrin-
sicum substantiale motus circularis, quod est natura
motus circularis. unde, forma caliditatis est causa determinans materiam
in, et in, ut motum circulares principia, ad cognoscen-

dam suam accersat quae illam, quod est causa
etiam essentiae recepti motus, quod est in causa causa
est etiam causa caliditatis, sed forma est causa de-
terminans, itaque materiam C. quod est causa naturalis
falis motus, qui est caliditatis, sive essentiae caliditatis

subiciens, ut circulares, et non alium reci-
procal, quod est etiam causa essentiae caliditatis, motus ni-
mirum. Sicut patet inducta vium formarum
aliam, quae sunt causa motuum, atque tan-
tam motus localis, quae subo compatibilis quam
aliam alteram. quod accit subo quanta in-
ducunt, quod etiam forma caliditatis erunt eligunt

motum cae, siue tam sint locales siue alte
 ras productiue qd'is alicuius absolute, casti
 gatus Loring tom. 2. in psalm. David. uir
 rara doctrina, existimat ad eas causas esse
 principia, et eas effectiueas motum cir
 culum, calium, Anglos uero esse causas diuac.
 tuas h' motu circularis, putat etiam, sig
 gars a coelo in terram traheret eam pat
 intum principium actuum solum si sagittis
 ignem, aut aerem locum principium rege,
 literam motu spirali ascendendo, cum de
 terrioris s'ionis tales solum sint, quam sub
 lanetas, q' corpora sua, q'q' insunt alia
 sursum, alia deorsum, alia in eam partem
 mouant, huic opinioni assenti' Fran. de
 abra 3. de coelo. q. 4. a. 1. et apud ipsum
 maior lib. 2. phys. cui si obieceris cor
 pora mota a s'ois suis mitia q'ascare ob,
 tento loco naturali, ut patet in elementis,
 respond' ab il, q'ascare ad bonum utri, si
 motu regraf, patet idem in elementis
 q' a loco naturali discedunt, ut uacuum ut,
 si incommodum impediunt, sic aqua ascendit
 et terra, aas, q' at ignis descendunt, sic, in
 quib, mouant in praesenti corpora calidiora
 g'nuandos rasum generatas, cassature h' nati
 litas a motu suo cassantibus generatibg.

Assertio
 Loringi qua
 probat s'ois
 celestias esse
 principia et
 eas effectiueas
 motum cir
 cularium,
 Angelos uero
 causas diuac.
 tuas h' mo
 tu circulari.

Assenti'
 opinio
 Fran. de
 abra.

Obiectio **Ites** primo celi soles sunt principi,
un solis motu localis, qd n sunt naa.

Responsio. **Resp** primo do m. r. c. rdo ex dictis
patet, qd a naam satis e, ut sit principi
un solis motu, aut qd sit solis, si nimirum
corpe in quo e naa solum moueat, aut
solum quiescat.

Responsio **Resp** sto neganso ahs, rdo negans
secunda. e, qd sanha probabilis dicit soles ca.
Nota soles
caelestes
e principi
actiua ac
cuius Coelorum
locali n sint, sunt tñ ab altera ratiuis
parte diuis probati

Conclio quinta, dicit naa quoniam tam

de ssertio
uariorem
auctorem
qua dicit
firmat.
Soles, quam naa, e cois apud Ruu. hic, Mar
Solati Conimb. Bicoloni in proaemio lib
e. Complutanses, Franci de tbra, et apud
istos plurimi ita sentiunt. probatur primo
Aristis hic tax. q. ubi ait naam e aut sub

Fam sua,
mau naa de. qd e in subo, qd tax soles, quam naa
siniem quoni. aut naa, probat sto parlatio de maacis,
re probat. Dea Aristis auctoria approbantis et laudan.
his sentiam antiquorum, ita hanc un maan
primam e naam. probat tashi de forma
ex 8. phys. tax. 24. ubi dicit Si cil. que
moueat a se, qd sunt aialia mouant a naa

sed naturalia mouent, qd mouent ab eo, qd a natura
 atq sua mouent, hanc u. discedentia n mo-
 uent anellig motibz vitalibz, ut apparet
 mortuis, qd sua a natura. Quarto probatur
 sim gellio, tam natura, quam sua a se
 primo in composito, itaqz utraqz a principi-
 gium, a caa, illa qm naturalis, itqz afficiunt
 ut compositum mouent, qd nihil de se
 nec illis deest.

Dices pro Aristote tam de parte naturalis Obiectio.

quam hoc loco in singulari, nam in ea natura
 qd n gnerat natura de se. Sed si natura con. Obiectio.

ueniret, sequef. nullum motum fore uiolen-
 tum, et q iam uiolentz gessim de ea natura
 ala qbz ut corporibz naturalibz, qd a absurdu.

quid requiritur
 ut motus sit
 uiolentus.

pro si quia, ut motus uiolentus sit, necessae
 ut sit q inclinatum natura, ut u. naturalis requiritur

quid requiritur
 ut motus sit
 naturalis.

ut situm natura inclinatum sit, et qui si natura
 aet natura, tum nullus motus sit q iam incli-

naam, sed oes situm illig, q sequit situm.

natura inclinatum, eo ipso, qd natura a adde

motum indifferens, nullus q illi requiritur, nisi

natura sola educta, qd sequef nullum mo-

tum corporis naturalis uiolentum aet, sed oes

motus, etiam illi, q uiolenti dnt qales fore.

Tertio naturalia per naturam, ab artificialibz, sit. Obiectio.

Tertio, qd natura n a natura. Quarto natura n

194

potest esse principium ab eadem motu, sed non nisi
si ens, si eadem motu, eadem materialis.

Responsio prima. **Resp:** ad primum, etiam illis locis in
nulla materia non est tam perfecta natura, si

est sua, tunc. ut vocat magis naturam quam
ipsam materiam, ratio est, quod natura totaliter componi

Nota suam
ultimati
composito sua non est, quae ultimati composito tribuit
tributare seipsum, et appellatam certam potentiam
actionum est eadem.

Responsio secunda. **Resp:** ad secundum distinguendo, nullum fore
violentum motum resque materiae situm sepe

tate et resque sua. itam seque eam
violentum fore naturalem, situm est, et resque

materiae est simpliciter tam resque materiae quam sua.

Quaestio. **Quaeres,** quis est motus si ab illo violentus
est absolute. **R.** cum dicitur, quod a principio est passus, id

est violentus est subestantia uim, sed resistente aere.

Responsio. pugnantia, sic saxum uim. si in altum progreditur
per gravitatem naturalem positum resistit motui sursum.

Responsio tertia. **Resp:** ad tertium d. differunt artificialia
a naturalibus per naturam principalem, hoc

est sua est. minus principalem.

Responsio quarta. **Resp:** ad quartum. **R.** ens, licet non
possit esse principium, ut pars componens

essentially motum, potest tamen esse im-
materialis motum rationis.

ARTICULVS 3TIVS in quibz rebz inter se conueniant, ac dis- crepent natura, et ars # — —

Notanda, artis non tripliciter usus, Nota
pari, primo pro habitu inclinante faci
litateq; operantem in abinocendi ope
ribz artificiois, in qua acceptio nede
sunt ab arte habitz recta cum
facilius, id e' principium operandi in
alio subo, in quo scilicet ipsa ars na
sto sumit pro ipso artis dictamina
practico, siue regula qua arti sua
suo opera dirigat.

Nota
triplicem
artis usus.
primo pro
habitu
inclinante
etc. Sto
pro ipso ar.
tis dictami
na practico
practico pro ope
ra ex arte
facto.

Practico pro opera ex arte facto, sic dicitur
cum in praelucis, staliis etc. q; intrin
nas artificio cas secerunt, magnam et
erham, id e', figuram elegantem, propor
tionata a se guentem etc.

His notatis, et nam maxe in his cas In quibz us
arta guentem ut uidere e' apud Conimb. gott minimum
Ruu. Mus. et alios maxe recentiores res cum natu que.
primo sicut natu semp laborat imitari nitit.
algi exprimere siue adumbrare in artibz
suis diuinum exlat, ipsamq; diuinum ee

nabibz suis princeps, eadem sicut uero
 pyncas quodammodo grabat, mirabatur
 oas atloni in arte nam salimanio,
 uebant uue multis, multis carum, et
 qm uni alium ita, ut n teneret se
 sa amplig, quin in illa ambabz ma
 ribz inuolarat, et carasa cum alio
 liquorun cachiuno illig met u. rubore
 cargere tentaret, alia uo e nobilibz
 uis inibz, qz qly nrm reliquis sibi sa,
 gara uidebat, aequam fructibz gutta,
 tim sed ab arte tm aspersam absteru,
 ira ue obem apparat alig denigi artis
 ginoendi minima ignary eam, quam
 p. d. in como uinera uoluerat mut.
 cam abigere conabaz.

Sdo ueniunt naa, et alis in eo qd sicut naa
 p. is p. sedum semg efficere conet, et gla
 rumz sinem suum obtineat, nihiloqz mon.
 dial, et extra eam legem suam Saliman,
 tia, sic etiam ars n raro monstrosa pro,
 dicit, patet ex illis p. d. hie qbz noan addere
 egg la, ne boxam, ouem t. e. aridimas,
 habet etiam locum casz, ut probet illa
 spuna equi, quam cum pari ally n poel
 spongia sortuolo et cum indigna. p. g. artiz
 comote expressit.
 F. hio, p. g. uenit cum naa, dum conat est care

Nota ali.
 an nae
 cum arte
 gauriam.

Nota, far.
 hian naa

181.
cum arte con simile nō qm nōi, eod. sua p̄dāe,
uanciam. **Q**uarto requiritur aliquid subiectum, sicut
nā, scilicet q̄i compositus.
Quinto agit certa lege.
Sexto, p̄fectio p̄p̄rii q̄ ab imperfectione.
q̄ ad p̄fectiōem, hęc oīa suscipi agi-
cata uide q̄ud citatos.

Differt primo a nāa quoad subiectum nāa
ne a principium intrinsecum subiectale ab eīi.
quas artis ale, ars q̄ nec a intrinsecum, nec subiectale,
a nāa dicitur, nec a signa.
Sicuti q̄ ab arte p̄ducta nō sunt produc-
tione altaris q̄d sibi similitis, et modo quo
q̄d nāales, nāq̄ in scamnum, uel huius q̄d
aliud scamnum uel domum, uel an-
mū, numum et in terram uel dōdū, p̄dū,
cera p̄dū, sicut ignis alium ignem.

Tertio nāalia habent in se principium
motus, et quietis, et qui artificialia quē-
talia, nō habent, nam q̄d arti artificialia
huc uel nō t̄ principium motus deorsum,
si dicitur et datur.

Quarto differunt nāa et artes quoad
agendi modum, nāa nō realiter absp̄s,
hōi adminiculo agere, p̄dū, imasq̄ nature
partes p̄natales q̄ artes dirigendo, ab
nisi cooperante nāa causant, q̄d p̄dū
si superbia, non figura datur tantum

extrema ligni aut lapidis artificiali.
 Quinti quoad ignem artum, nã n. uaros, ac
 reales artus, quoad uorum sã uarã artificiali,
 sanguis tandem, uel ad productionem sub,
 stantia sibi similis, uel ad preservationem
 sibi, et preservationem contra artes producunt,
 sicut tantum si ueram, nitum, uel huiusmodi.
 Si aliquid, nunq̃ per se, uigã propria, se.
 lidum lectum, uel motum sã tandem, to.
 ta a. gregã in figura sit, aut similis,
 modo acquisitione gregã, q̃ hã igitã q̃dã
 entitatis physica, et maali habet, solum de.
 gendat ab arte, tanq̃ principio directioni
 a uarã productio, lex q̃bã alia gregã sã.
 crimina pro sã sã, ut q̃dã artu facta nunq̃
 cum arte gregã, quoad igitã sã, sã gregã.
 Si aliquid sensibile, ars a. in mente existit,
 rursã nã sã, q̃ in operibus artis sunt, ab arte
 gregã, colores nã, q̃bã imaginem gregã.
 xil arti sã, nã gregã a. gregã, sed ex
 motibus exuent.

ARTICULVS 4TVS.
an ars possit opera
naturã perficere H

uiribz ac maxima naturali ope siant.

Notandum tertio, ueras artes circa materiam, siue obiectum, productam esse operum artificum solum uarijs modis uariari. primo per materiam transfigurantem, seu figuram naturalem, nihil detrahendo, uel addendo, quare sunt fusilio, ut tormenta balliarum, statue arcam, cerce. etc. Secundo per additionem, et iuncturam plunium, ut picturæ domus nauis etc. Tertio per remotionem, sic scissio partium ex trunco prodisso, lysham, ex marmore Caesar. Quarto per applicationem adhiuorum ad passiuam, ad obiectum physice alterandum, causas naturales, uel naturalibus adiuuando, sic multa sunt desicillando, coquendo etc. Interim gradus huiusmodi tandem uarij sunt, quoniam sepe ad idem arte factum simul concurrant, ut uidere licet in constructa domo. His notatis.

Conclio prima, ars uera est de hac re hic loquens De cæteris in sequentibus uel propria, ut potest aliquid esse naturale, sensibile, et actu producere, potest tamen dirigere, quando nimis motus, ac regulas faciendi operis, pars manū facta est ex trunco, probat etiam gratia, quæ atq; nihil potest supra uires suas, atq; esse naturale producere, siue deum aliquam

Notas ueras artes circa materiam operum artificum solum uarijs modis uariari. primo per materiam transfigurantem, seu figuram naturalem, nihil detrahendo, uel addendo, quare sunt fusilio, ut tormenta balliarum, statue arcam, cerce. etc. Secundo per additionem, et iuncturam plunium, ut picturæ domus nauis etc. Tertio per remotionem, sic scissio partium ex trunco prodisso, lysham, ex marmore Caesar. Quarto per applicationem adhiuorum ad passiuam, ad obiectum physice alterandum, causas naturales, uel naturalibus adiuuando, sic multa sunt desicillando, coquendo etc. Interim gradus huiusmodi tandem uarij sunt, quoniam sepe ad idem arte factum simul concurrant, ut uidere licet in constructa domo. His notatis.

Nota artem ueram per se propriam, quæ de hac re hic loquens De cæteris in sequentibus uel propria, ut potest aliquid esse naturale, sensibile, et actu producere, potest tamen dirigere, quando nimis motus, ac regulas faciendi operis, pars manū facta est ex trunco, probat etiam gratia, quæ atq; nihil potest supra uires suas, atq; esse naturale producere, siue deum aliquam

naturalem, substantialem, uel aliam accidentalem
 naturalem in naturam inducere, si supra uires sit,
 lig. 8°. p. m. si supra uires caelestium efficien-
 tis ipsam artem, quod etiam supra ipsam artem
 et sine dubio si plures, nam etiam ad plura
 accipit uires, quam ipsa caelestia habeat, na-
 dicendum est caelestia habuisse, quod ipsa in uir-
 tute sua non habuit. p. ans. operatur. p. g.
 ty qd artificiosi, sunt caelestia ut ex lo-
 gica suppono, sed isti non habent uires produ-
 cendi egg naturae, nunquam enim huius architecti
 sua quantumuis artificiosa cogitant, urben-
 aut domum aliquam edificare, aut satos
 calcem et suere, uel coque ignem accendere.
 potuit, quod signum est, et ceptis non habet uires
 productiuam talium operum. Interim non nego,
 ut et ex logica suppono. Si dictamina prac-
 tica, ac reglas mentales faciendi operis
 alicuius, ab arte aliam quoad substantiam non
 habent quoad modum redidit, tunc fieri potest,
 haec non dictamina, ac ceptis directiuum sunt
 opera naturalia, sensibilia, sed spiritualia.

Nota nullam
 suam impres-
 sam aliud operis artificialis impressam egg aliud naturae pro-
 ducere potest. ita Atlas hoc dixit asserat.

artificialia nullam hanc agendi vim illige,
 quatenus talia. p. 2do, qd talis sola ad
 sumum e' modalis actus, et uia aliud
 quam tendo quantitas, q' cum ipsa actus
 a dextra realitas physica n' sit e'de
 instantio, nali actione uocabitur alibi.
 Neq' mod' sive figura artificialis
 tanq' act' ab illa resultans actus, aut
 productus q' arit' q' ca' s'arim h' disposi
 tionem e' p'ia, ac p'dictionem sine qua
 n' mot' fieret, aut cum tanta celeritate,
 ac facilitate, sic corporis ro.
 tundi figura p'ia e' sine qua non
 moueret in declini corp' aliq', si n.
 quadratum e'et maneret immobile idea
 facili' mouet in plano ob rotunditatem
 quam corpus quadratum, per quae ad
 rem celerit' ascendit, rotundum tar
 big u. quadrangulare n' q' figura
 e' rotunda, per modum cae physice
 influat in tales mot' sed per modum
 dispositiois p'dictionis in subo impedimen
 ta mot' tollentis.

Nota, si qd
 tam corporis
 rotundi e' e'
 conditio non
 sine qua
 non.

Nota, cor.
 p' q' adra.
 tum e' e' son.
 per immobile.

Conclio tertia, ars ui aliena' iungens,
 do cae nales actiuae, passiu' h' p'ia, q'nta
 potent illa cae nales iungenda, et nihil tam h'ig

184. itaqz pota ars tam accia, q^a subtilis naturalis pro
Nota artem, tam accionem, imo pro multis p^{er}icia, ingeniosaqz dicta,
tia, quam rum caarum combinatiue sage pro fastidij
substantijs naturalis nunq^a est nata sola et absqz directione itqz
yossa pro, adiuventu artis producendos, licet interm
ducere. q^uqz sit est casus applicatis q^ual. probat q^ua
pars experia, nam arta excludunt q^ual. si
videlicet calori certa rae temperato one
admovent, ex Sabossa sub timo, et pote.
Serta anata, busones, ex spina dorni hu.
mani ser pars, ex sata aquina in aqua
certo tempore suspensa anguilla, ex her.
be basilica soli artificio sa exposita

Nota haec a scorpia nascit, idqz brevissimo tempore,
quodlibet q^uo. siant a. haec, uirtute cadrum naturalium
arum nata sed observandam et arta applicatam arti
humiani. ad scribunt, posterior pars gelionis etiam
probat, nisi in artis industria suisset, un.
quam p^{er}icta panis, q^u suta u^{er}ctis. uel
decas lingu, aut historia romana imo
pressa suisset, subungi hic goet calobis
illa quae q^uo, in par artem uarum aurum
artici quae q^uo, quam di Harimq^u suo loco
Susa tractandam.
quae q^uo sta de magia.